

Van zaaien tot broodmeel.

Anneke Boonstra

In 2000 jaar is nog steeds niets veranderd aan de volgorde van handelingen. Alleen is er nu in de 21ste eeuw veel meer opbrengst, door veredeling en kruisingen met betere graansoorten, en door machines, die het handwerk onnodig maken. Maar in de ijzertijd werd er op de volgende manier gehandeld.

1. De akker wordt omgeploegd

2. Het land wordt ingezaaid

3. Het gewas komt op

4. Het gewas wordt geoogst

5. Het gewas wordt in schoven gedroogd

6. Het gewas wordt gedorst

7. Het gewas wordt gewand

8. Het gewas wordt eventueel nog behandeld, zodat het kaf van het koren wordt gescheiden.

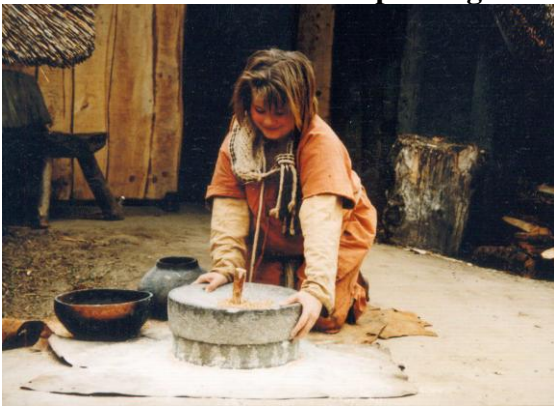
9. Klaar

1. Om het graan te malen worden maalstenen gebruikt. Onderstaande steen werd vanaf de Steentijd tot in de IJzertijd gebruikt als maalsteen,

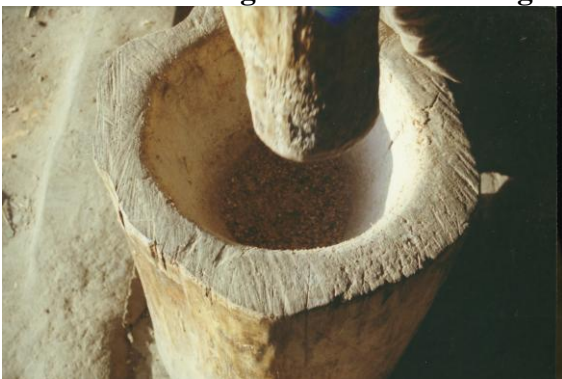
Hier kleine rolstenen als pletter

Later werden stenen in het vulkaanachtige Eifel-gebergte uitgekapt, (heel slim, want het daar aanwezige basalt-lava gesteente was en bleef veel ruwer) en per kano of kar versleept naar de Nederlanden. Het was daar een gewild ruilartikel, want het malen ging wel 10 keer zo snel. Ook door de draaisteen erop. Het gewicht van de draaisteen versnelde het malen ook.

De mensen stampten het graan ook. Er zijn enkele holle stammen uit de IJzertijd gevonden met graanresten aan de binnenkant gekleefd.

Hieronder een nagemaakt model. dat goed werkt.

ANNEKE BOONSTRA